

samk

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

ANJA KORAKIANGAS

Hävetti virkata

KUVATAITEEN KOULUTUSOHJELMA
2022

Tekijä(t) Korkiakangas, Anja	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä toukokuu 2022
	Sivumäärä 24	Julkaisun kieli suomi
Julkaisun nimi Hävetti virkata		
Tutkinto-ohjelma Kuvataide		
<p>Opinnäytetyö kertoo vaikeuksista lopputyön taiteellisen osuuden kanssa ja minkälainen reitti joudutaan kulkemaan saadaksen työ valmiiksi.</p> <p>Kerrotaan miten päädytään tietynlaisiin ratkaisuihin materiaalin ja aiheen valinnan kanssa, sekä minkälainen valmis työ lopulta on.</p> <p>Työ tehdään virkaten kierrätysmateriaalia käyttäen ja lopputuloksena on valmis taideteos, joka saatiin näyttelyyn.</p>		
Asiasanat Virkkaus, häpeä, pehmeätaide		

Author(s) Korkiakangas Anja	Type of Publication Bachelor's thesis	Date May 2022
	Number of pages 24	Language of publication: Finnish
Title of publication I was ashamed to crochet		
Degree program Fine art		
<p>Thesis describes the hardships of the artistic work and the route which has to take in order to finish the piece.</p> <p>It describes what happens after solving questions with the materials and the themes, and what kind of piece the final work ends up being.</p> <p>The work was made with crocheting and by using recycled materials. The piece has been finished and moved to the gallery.</p>		
<u>Key words</u> crochet, shame, softart		

SISÄLLYS

1 HÄPEÄ	5
2 KIRJOITTAMINEN JA MUUSAT	7
3 VIRKKAAMISESTA	9
4 TYÖN ALOITUS	12
5 AIHEET	18
5.1 Ihminen ja luonto	18
5.2 Kontrastit ja feminismi, mistä en halunnut puhua	20
6 LOPUKSI.....	21
LÄHTEET	

1 HÄPEÄ

Olen oppinut häpeämään töitäni jo melko varhaisessa vaiheessa taide-uraani. En muista, mistä se on saanut alkunsa. Se, että muut ihmiset käyttävät aikaa minun töitteni parissa, tuntuu vääraltä. Aivan kuin minun pitäisi pyytää heiltä anteeksi, että vien heidän aikaansa. Heillä on varmasti parempaakin tekemistä.

Koulumaailmassa häpeä on tuottanut ristiriitaisia tunteita. Jokainen kurssi päättyy töiden katseluun ja kritiikkiin. Henkilökohtaisesti tykkään puhua taiteesta ja muiden töistä. Minusta se on mielenkiintoista ja olen aidon utelias kuulemaan ajatustyön, sekä prosessin teoksen takana. Kun taas keskustelu siirtyy minun työhöni, tunnen valtavaa häpeää ja tarvetta selitellä, miksi se nyt on tuommoinen kuin se on.

Tämän takia käytän myös paljon ajatustyötä ennen työn aloittamista, sekä työn aikana, jotta olisin sanavalmis perustelemaan teostani. Se osaa olla melko uuvuttavaa, kun yritän kaivaa joskus väkisinkin jonkin merkittävän ajatuksenjuoksun ja ns. syyn työlle. Haluan antaa itsestäni hyvän ja kypsän kuvan, että olen valmis tälle alalle ja olen vakavasti otettava. En halua kuulostaa epävarmalta.

Tämänkaltainen ajatusprosessi saattaa määrittää työn visuaalisen muodon. Saattaa olla, että olisin halunnut tehdä jotain muuta, mutta se jokin muu tuntuu liian lapselliselta, nololta. Ja se vasta hävettääkin. Mutta kun näen muiden tehneen töitä, joita he vain halusivat tehdä ilman, että he perustelevat tekemistään juurikaan sanallisesti, tunnen kateutta. Olen pohtinut, tunnenko sittenkään häpeää, vai onko se sittenkin kateutta, mikä on pukeutunut häpeäksi. Olen kateellinen muille, joilla on enemmän lahjoja, enemmän aikaa ja enemmän osaamista, välittivät he sitten taiteesta intohimoisesti tai eivät. Siltä se minusta tuntuu, vaikka se ei olisikaan niin. Ja minua hävettää, koska tunnen tällaista kateutta. (Peltola, 2020, s.47.)

Kaipaani työtettä, missä voisin ottaa ihan rennosti, ajattelematta työtä liikaa vaan menemällä vaikka materiaali edellä. Tai kiinnostava muoto, väri. Jokin muu kuin puhkijateltu aihe.

Onhan ajatusprosessi toki hyödyllistäkin. Se on opettanut paljon ja asettanut erilaisia arvoja omalle työskentelylleni. Olisi silti mukavaa jättää se välillä ei-niin-kriittiseksi.

Pidin pitkään itseäni maalarina, kunnes hurahdin yhdistelmä tekniikoihin ja veistoon. Veistossa helposti sattuu ja tapahtuu ja olen oppinut kantapään kautta, ettei sitä voi tehdä kiireellä tai vaiheita ohittaen. Mutta vaikka kuinka huolellisesti ja parhaani olisin yrittänyt töitä tehdä, työni ovat usein jääneet kesken. Työskentelyn aikana on sattunut ties mitä ja vaikka olisin käyttänyt koulupäivän jälkeen vapaa-aikani töiden viimeistelyyn, kritiikissä minulla ei välttämättä ole kunnollista lopputulosta. Tämä taas johtaa jälleen selittelyyn ja asioiden aukipuhumiseen, mikä taas aiheuttaa häpeää. Joskus olen saattanut vain yliajatelaa työtä niin paljon, etten ole ehtinyt kunnolla aloittaakaan. Näin työskentely on laahannut jäljessä jo alkumetreillä.

En tiedä ketä yritän miellyttää töilläni ja ajatuksillani. En haluisi välittää mitä muut sanovat tai ajattelevat, mutta sillä on minuun turhan suuri vaikutus.

Häpeää vastaan taisteleminen on tuottanut tulosta pienin askelin. Olen pyrkinyt osallistumaan asioihin, joihin esimerkiksi opettaja pyytää apua. Ne ovat asioita, joita en olisi ennen kehdannut tehdä, jos vaikka jotenkin nolaan itseni niin muiden oppilaiden kuin opettajankin silmissä. Olen mennyt yksinkertaisesti vain häpeää päin ja osallistunut. Olen saanut kokeilla asioita, jotka olisivat saattaneet jäädä minulta muuten välistä, kuten vaikka pronssin valaminen.

Lopputyöhön valmistautuessani ja sitä tehdessä olen yrittänyt pitää tämänkaltaisen ajatusmallin mielessäni. Olen yrittänyt ottaa häpeän huomioon lopputyössä ja pyrkinyt tarkastelemaan sitä mistä ja miksi se johtuu ja täytyykö sitä kärsiä montakin kertaa. Olin usein häpeissäni tekotavastani eli virkkaamisesta työn aikana. Voisiko se olla jotenkin epätaiteellinen? Ja tekemäni työt vain naurettavia? Tällaisten ajatusten noustessa, pyrin vain jatkamaan. Tuntui kuinka pahalta tahansa, menin vain eteenpäin. Tavoitteenani oli saada valmis työ, josta voisin olla ylpeä, enkä häpeissäni.

2 KIRJOITTAMINEN JA MUUSAT

Aloittaessani opinnäytetyötä, pyrin pitämään työpäiväkirjaa prosessista. Se oli eritoten työskentelyn alussa hyvä väline, joka auttoi jäsentelemään ajatuksia, kun työ ei meinannut ottaa muotoaan. Piirsin ja liimasin paljon suunnittelukuvia ja laitoin ylös satunnaisia keskusteluja, joita kävin päättöyönohjaajani Paula Salmelan kanssa, tai sitten kanssaopiskelijoiden.

En ole meinannut uskaltaa antaa tilaa vapaalle kirjoittamiselle. Sellaiselle, jossa annan vain ajatusten mennä eteenpäin ja jonka johdosta saa ajatuksensa auki ja ideansa läpi. Aivan kuin se veisi jotain tärkeää, määrittelemätöntä aikaa päivästäni. Että se on jotenkin turhaa. Ja ehkä vähän noloakin. Aivan kuin minun pitäisi sensuroida itseltäni joitain kirjoittaessani.

Muunmuassa tällaiset seikat ovat painaneet minua jatkuvasti, vaikka olen kuitenkin joka kerta hyötynyt kirjoittamisesta ja sen tuomista ratkaisuista.

Olen ollut melko yksinäinen työni kanssa ja juttelukavereita, joilla olisi myös taiteellista silmää, on ollut jotenkin haastava löytää. Tai sitten jos heitä oli, niin ajatuksemme eivät vain kohdanneet tai työstä oli vaikea puhua. Siksikin kirjoittaminen, silloin kun sitä annoin itselleni luvan tehdä, auttoi ajatuksia etenemään ja työtä liikkumaan eteenpäin.

En usko inspiraatioon. Minusta ammattitaiteilijan, tai ainakin vakavasti taidetta tekevän henkilön pitää pystyä tarttumaan töihin, vaikka ei siltä ihan tuntuisikaan. Suurimmaksi osaksi työskentelin itse työhuoneella aamu kahdeksasta neljään tai viiteen iltapäivälle, tuntui siltä tai ei. En ole kovin innostunut pyhästä normista, joka määrittää ihmisiä olemaan juuri edellä mainittu aika ”toimistolla”, oli fyysinen paikka sitten missä vain. Minulle se kuitenkin toimi melko moitteettomasti, kun taloudessa autoja on vain yksi ja kaksi töihin kulkevaa. Oli siis jotenkin luonnollista, että kun

puoliso lähtee autolla töihin, minä menen samalla kyydillä. Illalla kotona oli sitten aikaa taas tehdä mahdollisesti jotain muuta. Tai lopputyön jotain toista osaa.

Toinen asia mihin en usko, on muusa. Minusta on kamalaa, että oma tekemiseni riippuisi jostain toisesta henkilöstä. Kreikan mytologiassa muusat olivat iso juttu ja edelleen, kun suurista taiteilijoista puhutaan, taiteilijat mainitsevat muusiaan (Suomisanakirja.fi, 2022). Henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että on aivan älytöntä sontaa, ettei muka kykene tekemään itse ilman jotakuta toista, joka ammentaa sinuun sen suuren luovuuden lahjan.

Samankaltainen, minkä olen kohdannut enemmän kuin kerran, on ajatus siitä, että itse on vain taiteen tekemisen välikappale, ns. ”Jumalan käsi”. Että taide tulee jostain pyhästä, tämän maailman käsittämättömistä tekijöistä, mutta kaikki se tulee juuri sattumoisin minun kauttani, jos vain herkistän itseni sille. (Cameron, 1992, s.22.) Taide on näin ollen jotain suurempaa voimaa? Varmasti onkin, mutta haluan uskoa, että taide tulee suoraan minusta. Minun itse jalostamillani taidoilla ja minun itseni aikaan saamalla kovalla työllä. Ei niin, että se olisi jonkun muun ansiota. Tietenkin on niitä, jotka auttavat tekemisessä ja taiteen ulos tulossa, mutta olen silti itse sen tekijä.

Vaikka en pidä muusa-ajattelusta, minun on pitkin hampain myönnettävä, että keskustelut eritoten puolisoni kanssa, ovat auttaneet minua ehkäpä joka kerta. Hän on taiteellisesti lahjakas, mutta hyödyntää taitojaan vain omaksi ilokseen. Vaikka hän ei aina jaksa ymmärtää liian korkealentoisia taide-ajatteluja, hän pystyy kuitenkin minun kanssani keskustelemaan minun henkilökohtaisista töistä, mistä olen tietenkin ikuisesti kiitollinen. Onko hän näin ollen siis muusani, kun hän pystyy ratkomaan taiteellisia ongelmiani? Hän on myös niitä harvoja, joille minulla ei juurikaan ole filttäreitä ja jonka kanssa pystyn keskustelemaan tekemisestäni vapaasti. Toisin kuin kirjoittaessa itselleni. Hänen kauttaan onnistuin oivaltamaan sen, mitä ja millaisia töitä kohti haluisin lähteä etenemään. Hän antoi minulle varmuutta siihen, eli uskon itseeni.

Näin ollen, uskonko sittenkin jonkin kolmannen osapuolen vaikuttaneen tekemiseeni? No, en ainakaan taidollisesti, mutta uskoisin, että kaikki asiat ovat enemmän tai vähemmän jo keksittyjä ja ideoihin tarvitaan työn ja tekijän lisäksi vaikuttajia. Yleisempiä näistä voisivat olla kulttuuri ja muiden ihmisten vaikutus. Olisiko

muusaton elämä auennut vain minun ja kirjoittamisen välillä? Voisiko olla oman itsensä muusa? Kuulostaa hieman narsistiselta, mutta josko häpeältäni saisin kirjoitettua, voisin tulla johonkin lopputulokseen tämän kanssa.

3 VIRKKAAMISESTA

Minulla niin kuin varmasti monella muullakin käsityöt kulkevat suvussa. Äidin äiti ompeli, äidin isä oli suutari ja äitini oli puutyönopettaja peruskoulussa. Isän äiti leipoi, virkkasi, neuloi ja oli aktiivijäsen erilaisissa paikallisissa käsityöpiireissä. Minulle opetettiin siis pienestä pitäen miten ompelukonetta käytetään ja miten virkataan. Hain kirjastosta ompelukirjoja, missä oli hauskan näköisiä pehmoleluja. En ymmärtänyt, enkä ollut kiinnostunut kaavoista, joten katsoin kuvaa ja ompelin sitten tilkuista itselleni omat lelut. Koulussa sitten myöhemmin niiden kaavojen kanssa. Barbeille virkkasin mekkoja ja toppeja. Peruskoulun käsityötunnit tuntuivat mukavilta ja sopivalla tavalla haastavilta. Jatkoin koulun ulkopuolella ompelemista vielä lukiossa ennen kuin kiinnostus lopahti.

Äitini jäätyä eläkkeelle hän innostui erilaisista taide- ja askarteluhommista entistä enemmän. Hän hamstraa kotiinsa kaikenmoisia välineitä ja työkaluja ja eritoten lankoja. Muutama vuosi takaperin hän ohjeisti minua virkkaamaan afrikankukan yhteisen aikamme kuluksi. Innostuin sitten tehtailemaan ruusuja oikein olan takaa. Lopulta homma hoitui jo ilman suurempaa keskittymistä: pystyin katsomaan televisiota samalla tai kuuntelemaan opettajan luentoa koululla.

Ihastelin kirjoista ja netistä kuvia, mitä muut olivat virkanneet. Erilaisia ohjeita kysyttiin ja vaihdettiin sosiaalisen median ryhmissä (Virkkaus, Facebook). Olin oppinut tässä kohtaa hahmottamaan mitä mikäkin merkki ohjeissa tarkoitti eli osasin jokseenkin lukea niitä. Siinä vaiheessa kun minulla oli jo useampi pussillinen afrikankukkia, yritin kokeilla muutamaa vähän haastavampaa kuviota. Tekeminen oli mielekäästä, mutta vaati aikaa ja kärsivällisyyttä, mikä minulta puuttui. Tajusin myös

nopeasti, että päämäärättömässä tekemisessä ei ollut mitään hauskaa. Jos teki vain yhden kuviollisen palasen, niitä pitäisi tehdä ainakin kaksikymmentä lisää, jotta palasista voisi tulla jokin kokonaisuus. Ja tässä tapauksessa kokonaisuus tarkoitti ohjeen lopputuloksen huivia, villatakkia tai tyynynpäällistä. Kaikkea mikä minua ei juurikaan kiinnostanut. Käytin paljon jämälankoja ja sitä pientä, lähes olematonta sisustajaa minussa itsessäni ei hivellyt ajatus värioksennuksesta sohvalle, pöydällä tai puhumattakaan päälläni. Tekeminen oli siis kivaa ja uskoin pystyväni kaikkeen virkkaamisella, jos vain tekisin ja keksisin, että mitä se olisi.

Huvitin sitten lopulta itseäni kokeilemalla, osaisinko virkata ilman ohjeita kuoriaisen pään, jolla oli kaksihaarainen sarvi. Lopputulos ei ollut kovinkaan siisti, mutta onnistui kuitenkin. Tämä vahvisti tunnetta siitä, ettei ohjeita ehkä sittenkään tarvittaisi tekemiseen. Vain lankaa ja koukku.

Jatkoin edelleen kirjojen ja netin selaamista. Löysin erilaisia abstrakteja veistoksia, jotka oli tehty pehmeistä materiaaleista. En ollut ennen antanut tarpeeksi ajatusta sille, kuinka upeita taideteoksia sai nimenomaan ompelemalla, neuolomalla ja tietenkin virkkaamalla. Erilaisia tekotapoja löytyi kuin tyhjästä, kun osasin etsiä oikeasta kohtaa. Olin minä ennenkin nähnyt pehmeitä taideteoksia, mutta en tällaisessa muodossa. Tai en ainakaan ollut antanut niille suurempaa arvoa. Abstrakti taide on ollut jotain, mikä on enemmän tai vähemmän raivostuttanut minua monestakin syystä, mutta pehmeän materiaalin kontekstissa se kävikin järkeen ja niin muoto kuin materiaali pääsi oikeuksiinsa.

Tämä löytö kuitenkin vetäisi minut entistä syvemmälle kaninkoloon. Tutkin paljon erilaisia käsityönmenetelmiä, jotka olivatkin tuotu nykytaiteen kentälle. Eikä näille töille ollut ohjeita.

Ohjeissa minua oli ehkä eniten nimittäin vaivannut samankaltaisuus. Ei se, että työ tarvitsi monta samaa toistoa vaativaa palaa, vaan että ohje oli kaikille avoin ja kuka tahansa voisi tehdä samanlaisia asioita kuin minä. Käsityö on jotain mikä on yhdistänyt ihmisiä mutta minä halusin jotain, mikä olisi minun omaa juttuani. Jotain, mitä muut eivät voisi tehdä ainakaan seuraamalla ohjetta. Jotain mikä voisi olla taidetta. (Haveri, 2015, s.17.)

Ensiksi aloin virkata omasta päästäni erilaisia luontoon liittyviä asioita. Lehtiä, kantoja, kukkia ja kiviä ja kiinnitin ne yhdelle virkatulle alustalle. Työ oli kuin pieni relief, mitä sitten viimeistelin pienillä helmillä, sekä kirjontalangalla tuomaan väri vaihtelua. Työn tekeminen tuntui vähän kuin maalaamisen ja veiston välimuodolta, mutta eri materiaaleilla.

Rohkenin myös kokeilla jotain abstraktia. Valitsin erilaisia jämälankoja ja aloin vain tehdä. Työhön pystyi kokeilemaan erilaisia virkkausjälkiä – nyt yksittäiset testipalat eivät menisi hukkaan jäädessään ilman samanlaista toistoa, vaan kiinnittyivät johonkin isompaan kokonaisuuteen. Viimeistelin möykyn jälleen erilaisilla helmillä, mitä löysin kaapin pohjalta. Työ oli omituinen sekamelska, istui yhdelle kädelle, enkä ollut varma, miten päin sitä kuuluisi pitää (Kuva 1). Se näytti joltain kummalliselta sisäelimeltä, ehkä sydämeltä. Mutta tekeminen oli ollut ihana kokemus. Lopputuloksella ei ollut ollut väliä, mutta olin siihen tyytyväinen kaikessa outoudessaan.

Kuva 1

4 TYÖN ALOITUS

Jotkut kanssaopiskelijat, ja sitäkin aikaisemmat vuosikurssilaiset, joiden työskentelyä olin seurannut koulun alusta, olivat keksineet lopputyönsä jo parhaimmillaan paria vuotta ennen kuin työ edes piti aloittaa. Itse pyörittelin erilaisia ideoita päässäni, mutten uskonut niistä oikein mihinkään. Ajatustasolla ne olivat ihan hauskoja ja vaikuttavan näköisiä töitä omassa mielessäni, mutta ei mitään, mitä olisin uskonut saavuttavani valmiiksi. Osassa materiaali oli vierasta, toisessa olisin tarvinnut liiaksi ulkopuolista apua ja halusin, että voin ruoskia vain ja ainoastaan itseäni tämän työn kanssa. En syyttää tai odotella muita.

Erilaiset sisuskalu-kuvastot täyttivät kuitenkin eniten päätäni ja halusin mässäillä aiheella. Olin ottanut tavoitteekseni, että menisin työ edellä, sisältö perässä - tekniikalla, eli jotain aivan päinvastaista, mitä olin tähän mennessä koulussa muiden töitten parissa tehnyt.

Vakaa päätökseni oli, että haluaisin nauttia tekemisestä. Tehdä taidetta, jonka kanssa minun ei tarvitsisi tuntea jatkuvaa häpeää, kateutta, syyllisyyttä. Kaikkia niitä tunteita, mitä tuppasin koulutöiden parissa tuntemaan. Että lopetan nyt ainakin tämän koulun siihen, että olen edes johonkin työhöni tyytyväinen.

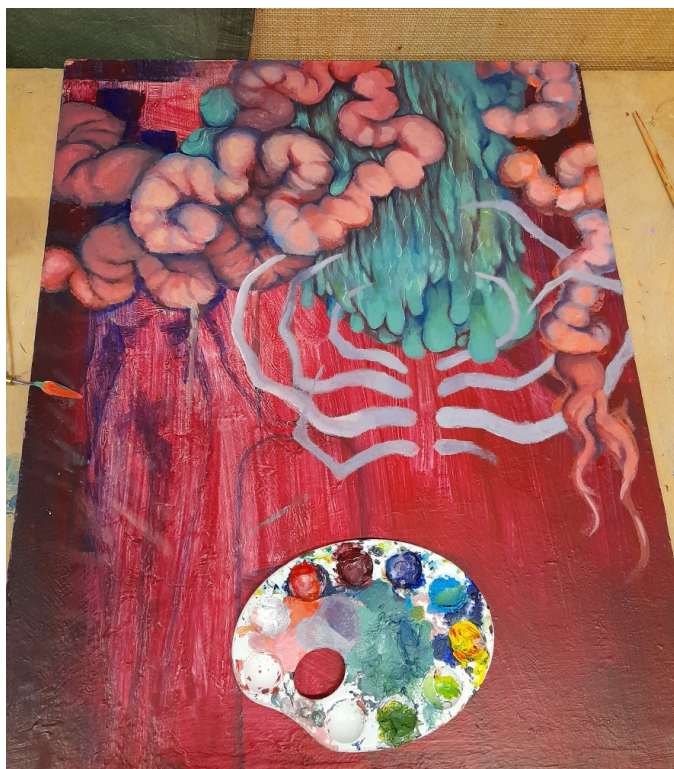
Ennen kuin aloin tehdä luonnoksia, juttelin muutaman luokkakaverin kanssa virkkauksistani. Heidän kuunneltuaan monologia työskentelystäni, he olivat positiivisesti sitä mieltä, että minun pitäisi ehdottomasti tehdä lopputyöni virkkaamalla. En ollut kovin vakuuttunut. Kuka hullu virkkaisi muutamassa kuussa mitään, mitä voisi kutsua kunnon taideteokseksi.

Ajatus jäi leijumaan.

Olin aikaisemmin jo kokeillut installaatioiden tekoa ja pidin ajatuksesta ottaa tila käyttöön työlläni. Aloin suunnitella maalausta, mikä on ollut ensimmäinen ja

luonnollisin työskentelytapani jo ennen veistoa. Halusin kuitenkin käyttää veistoa mukana, sillä viimeaikaisimmat ideani ja installaationi ovat lähteneet reliefeistä. Suunnittelin siis yhdistäväni maalauksiin kangasta ja pehmeitä veistoksia.

Suunnitelmissani oli kolmen teoksen sarja, joissa työt tulisivat ulos tauluista. Olin ehtinyt valmistella pohjat itselleni ja aloittaa maalaamisen (Kuva 2). Hankin itselleni kierrätyskeskuksesta kankaita, jotka kiinnostivat joko materiaalinsa tai värinsä puolesta minua ja suolilla mässäilevää aihettani. Tein erilaisia kokeiluja ompelemalla (Kuva 3) ja samalla aloin miettiä, että lisäisin työhön virkkaustakin - sekun oli vahva uusi kiinnostuksen kohteeni ja kotona sohvalle istuessani jatkoin jokatapauksessa outojen möykkyjen virkkaamista.

Kuva 2

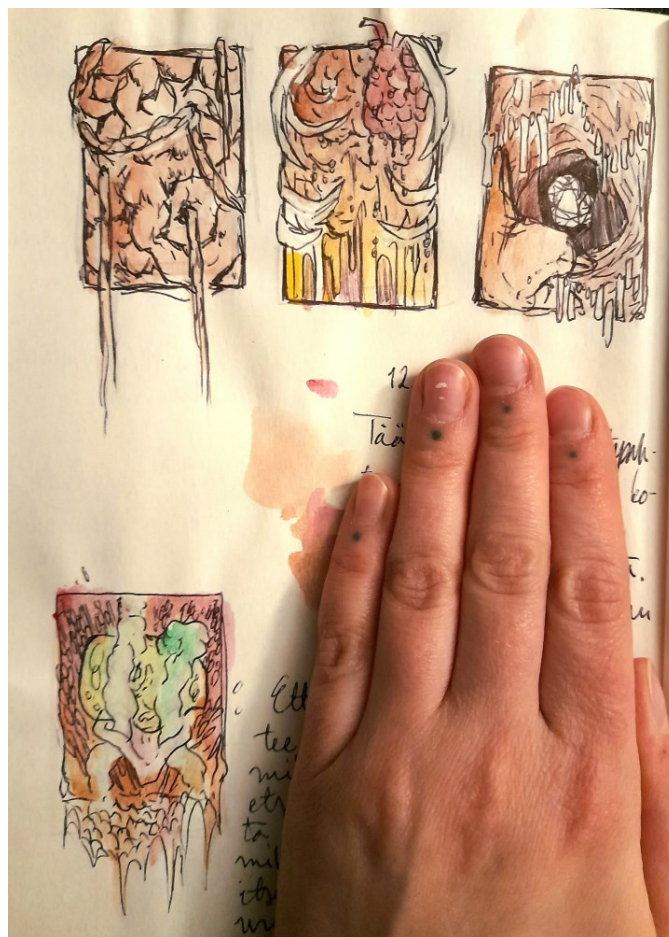

Kuva 3

Lopulta alkoi tuntua, että kaikkea oli liian paljon. Välillä maalasin imelillä väreillä, välillä sotkin lattiaa erilaisilla kankailla, mutta aina kun istuin paikoilleni ja tarvitsin käsilleni tekemistä, jatkoin virkkaamista ja se eteni luonnollisesti omalla painollaan. Niin hyväksi kuin huonoksikin onnekseni huomasin, että työaikani ja vapaa-aikani sulautuivat yhteen. Virkkaaminen oli mukavaa puuhaa ja pystyin tehdä sitä missä vaan. Toisinsanoen, en ollut koskaan vapaalla, mutta pystyin tekemään mielekästä hommaa jatkuvasti.

Tajusin, että runsauden sarvi alkoi painaa. Materiaalia oli aivan liikaa työtä kohden ja kokonaisuus tuntui hajanaiselta. Päätin karsia kaiken muun paitsi virkkaamisen. Ostetuista kierrätyskankaistakin saisin lankaa leikkaamalla.

En suunnitellut uusia luonnoksia, vaan päätin jatkaa virkkaamista samoilla ideoilla, mitkä olisin aiemmin toteuttanut yhdistelemällä maalaamista ja pehmeää veistosta (Kuva 4). Töistä tulisi näillä näkymin melko pieniä, koska sillä hetkellä omistamani langat olivat melko ohkaisia, mikä vaikuttaisi myös töiden kokoon. Päätin, ettei se haittaisi minua. Korvaisin koon määrällä.

Kuva 4

Olin puhunut sen verran ääneen työstäni, jotta samassa työhuoneessa työskentelevät kollegani tiesivät minun tarvitsevan lankoja. He olivat siivonneet koulua ja löytäneet useamman kassillisen tuntemattoman tahon leikkaamaa maton kudetta. Juuri sellaisissa väreissä mitä olin kaivannutkin.

Vieläkin on kysymysmerkkinä, kuka kuteet on alunperin tehnyt ja mihin tarkoitukseen, mutta en voi muuta kuin kiittää häntä tästä työstä. Onnistuin nimittäin käyttämään enemmän tai vähemmän kaikki rullat, mitä niissä kolmessa Ikean kestokassissa oli.

Saadessani kuteet ja alkaessani työstää niitä, tajusin yllättäen, kuinka isoa jälkeä voisinkaan saada aikaiseksi kuteen, sekä koukun koon avulla. Edelleen samat luonnokset toimivat inspiraationani, mutta nyt tajusin kuinka paljon koko muuttuisi. Suunnittelin edelleen moniosaista työtä, mutta luulen, etten vieläkään täysin ymmärrä, kuinka paljon yhden palan tekeminen veikään aikaa – koukusta ja langasta huolimatta.

Kirjoitin itselleni tahalteen tiukan aikataulun, jotta pitäisin tekemistä yllä ja jotta minulla olisikin sitten aikataulun pettäessä vielä hyvin aikaa työskennellä. Joka kerta kuitenkin hämmennyin, kuinka en ollut saanut päivän aikana työtä niin pitkälle kuin olisin toivonut, vaikka olisin tehnyt sitä aamusta iltaan. Käsien tekeminen vei paljon aikaa, eikä ollut enää suurempaa pensseliä, jonka kanssa hypätä pienten yksityiskohtien yli.

Useampi pieni työ lopulta siis muuttui kahdeksi isommaksi osaksi, jotka yhdessä muodostivat kokonaisuuden.

Pyrin käyttämään töissäni niin paljon kierrätysmateriaalia kuin mahdollista. Valehtelisin, jos sanoisin, että kaikki lanka olisi kierrätettyä, mitä työssä käytin, mutta ainakin suurimmaksi osaksi on. Monen metrin suikaleiden leikkaaminen ja keriminen palloksi oli yllättävän työlästä. Työmäärään jos lisättiin vielä oikean värin etsiminen, mikä tarkoitti yleensä kirpputorien kiertelyä, vei paljon aikaa itse virkkaamiselta. Näin ollen oli pakko kääntyä muutamaaan otteeseen käsityöliikkeen puoleen ja ostaa maton kudetta. Pienemmät yksityiskohdat oli myös helpompi toteuttaa valmiista, tasaisesta langasta, kuin isosta ja paksusta, epämääräisesti leikatusta silpusta.

Työni perustui kahteen isompaan osaan, jotka molemmat tarvitsivat tukea seisoakseen. Parvekepöydän löysin myynnistä viidellä eurolla, jonka päälle virkkasin toisen osan työstä (Kuva 6). Toinen taas roikkuisi seinältä ja tarvitsi tukirangan. Olimme juuri vaihtamassa puolisoni kanssa sänkyä, joten otin kaiken jäljelle jäävän puu- sekä patjatavaran käyttööni. Sängyn rungosta sahasin ja porasin H:n mallisen tukirakenteen, mihin virkkasin työn kiinni (Kuva 5). Petauspatjan leikkasin osiksi ja käytin työn erivaiheissa täyteenä.

Kuva 5

Kuva 6

5 AIHEET

5.1 Ihminen ja luonto

Aloin pohtia työni syvempää merkitystä tosiaan vasta kun olin päättänyt visuaalisen ilmeen työlle. Groteski sisuskaluilla mässäily ei tosiaan ole ollut mitenkään tavaton aihe töissäni, vaan kuolleet roadkill-eläimet ja torsosta alaspäin vajaat ihmiset ovat olleet tuttuja juttuja jo melko nuoresta asti.

Yritin käydä läpi aihetta ja syventyä miksi moinen kuvasto miellyttää. Tykkään kuluttaa kauhuelokuvia, mutta splatter ei ole koskaan ollut mitään, minkä pariin tietoisesti hakeutuisin. Ei myöskään kauhutason kehon muokkaus.

Pohdin seuraavaksi aikaisempia töitani monilta eri vuosilta, joissa käsittelin tällaista, ei niin kovin siistiä kuolemaa. Monessa niissä minulla oli henkilökohtainen sääli taustalla. Säälillä tarkoittaen, miten jollekulle on voinut käydä niin, että kuolema oli tullut jokseenkin brutaalilla tavalla.

Siitä pääsin lähemmäs vähän uudempia teoksiani. Olen tehnyt nyt useamman vuoden töitä, jotka pohtivat ihmisen ja luonnon välistä suhdetta. Aloittaessani lopputyötä, päätin, etten enää takerru kyseiseen aiheeseen, joka on niin minun kuin muidenkin kuluttama. Mutta kuinka sitten kävikään, kun taas löysin itseni samojen teemojen ääreltä.

Työni kuvastaa sisuskaluja, sekä sikiötä luukehdossaan (Kuva 7), mutta mikään niistä ei ole anatomisesti oikeanlainen, vaan kaikki ovat enemmän tai vähemmän viitteellisiä. Olen katsonut mallia osiin ihmisen anatomiasta, mutta työt eivät kuvasta suoraan ihmisen ruumiinosia. En halua antaa katsojalle liian suoraa vastausta, mikä laji teoksessa on kyseessä ja siksi näin ollen, laji pitää itse päätellä tai luopua siitä, että se todella olisi jokin olemassa olevan jäännös.

Kuva 7

Aiemmin olen tehnyt veistoksia, joissa määrittelemättömältä nisäkkäältä valuu suolet ulos. Se on kuollut, koska ihminen on tappanut sen. Tämä on aihe, mikä minua on suututtanut ja mitä olen tuonut sitten kerta toisensa jälkeen esille omista töissäni. Ihminen on ruokaketjun ylin laji omasta mielestään (Stromberg, 2013) ja tappaa niin huvikseen kuin ruuakseen muita. Hän myös tuhoaa ympäristöään saadakseen itse lisää tilaa elää ja olla. Hän ei myöskään välitä, onko joku muu laji asuttanut raivaamaansa aluetta ennestään, vain hänellä itsellään on merkitystä. Ihminen ei välitä alemmista lajeista, mutta ei myöskään omastaan. Välinpitämättömyys, sekä itsekkyyys ovat mielestäni paheista pahimmat ja saavat raivon partaalle.

Mitenkä tämä sitten liittyy taiteelliseen työhöni? Työni esittää sitä harvinaista ja tuntematonta, mikä on onnistunut elämään tähän päivään asti ihmisen huomaamatta, mutta on nyt löytynyt. Jotta saadaan selville, mikä otus on olevinaan, se on vangittu ja lopulta tapettu. Sen sisuskalut on levitetty kaiken kansan ihmeteltäviksi, jotta sitä on voitu tutkia. Edes kuolemansa jälkeen, se ei ole saanut olla rauhassa, vaan se, mitä siitä on jäljellä, on edelleen sörkittävänä ja ihmeteltävänä.

Ärsyyntymisen lisäksi siis sääli ohjaa työtä. Ja samalla häpeä omaa lajia kohtaan. Työskentely aiheen ympärillä auttaa minua itseäni pohtimaan omia arvojani ihmisiä ja luontoa kohtaan ja kuinka voisin omalla käytökselläni vaikuttaa asioihin. Ehkäpä mahdollisesti työni herättäisi samankaltaisia ajatuksia katsojalle, kuin sen tekemisen aikana se on herättänyt minulle.

Minulla on myös selkäänpuukottajan olo, kun tykkään mm. kerätä luita. Tai, kun löydän eläimen, jotka on säilötty formaldehydiin ja pidän sitä esteettisesti kiehtovana. En varmaan ole yhtään sen parempi kuin ne ihmiset, keitä syytän itsekkyydestä ja välinpitämättömyydestä. Toisaalta, en ole tappanut ketään oman tutkimuksen tai taiteen vuoksi.

5.2 Kontrastit ja feminismi, mistä en halunnut puhua

Pidän kontrasteista. Työssäni korostuu esimerkiksi pienen ja suuren ero. Kuinka työ on rakennettu suurista palasista, mutta sen sisälle on kätkeyty pieni ja yksityiskohtaisesti rakennettu sydäntä (Kuva 8) muistuttava osa. Sama koskee sikiötä, joka istuu hieman erilisenä palasena luiden ympäröimänä.

Kuva 8

Toinen, missä nään vastakkaisuuksia, on työn aihe ja sen tekotapa. Pehmeät käsityöt ovat olleet eritoten naisten alaa. Tämä on yhdistänyt heitä niin kotona kuin sen ulkopuolellakin ja mahdollistanut perustaa kerhoja ja seuroja. Jotain, missä on voinut ottaa vastuutehtäviä, mutta samalla irtaantua arkisesta kodin ylläpidosta. (Haveri, 2016, s. 17, s. 49.) Käsitöitten taito on siirtynyt äideiltä tyttärille, geneerisesti näitä on helppo siis kutsua ”tyttöjen jutuiksi”.

Minusta on hauskaa ajatella, että tapa, jolla on tehty kaunista, mukavaa ja käytännöllistä, onkin käytetty tällä kertaa jonkin hurjan ja kurjan tekemiseen. Työssäni siis näkyy myös se, että vanhalla, alkujaan feminiinisellä tekniikalla, voi tehdä jotain, mihin se ei ole alunperin tarkoitettu.

En halunnut ottaa feminististä lähestymistapaa työlleni, mutta en ole pystynyt välttymäänkään siltä, kiitos valitsemani tekotavan. Tärkeitä feministisiä kannanottoja, sekä taiteellisia töitä on maailmalla paljon, mutta en kokenut, että osaisin tuoda mitään uutta aiheeseen ainakaan tällä kyseisellä työlläni. Se ei silti tarkoita, etteikö työ ole herättänyt minussa ajatuksia asian tiimoilta.

En ole voinut olla miettimättä, näyttäytyykö työni jollain tapaa erilalla, kun tekniikkani on vanha käsityömenetelmä ja olen itse tekijänä nainen. Voiko se muuttaa työn kokemista jollain tavalla, jos siihen liitetään tekijä mukaan? (Poutasuo, 2001, s20) Sanoisin, että kyllä.

6 LOPUKSI

Olisin halunnut tehdä työhön vielä lisää osia, mutta aikani loppui niiden osalta kesken. Huomasin myös viime metreillä, etten tiennyt missä kohtaa olisi ollut hyvä lopettaa työn teko, sillä jatkoin tekemistä ripustusta edeltävään päivään asti. Siksi nytkin varmaan tuntuu siltä, että työ on hieman keskeneräinen omaan silmääni.

Kumma kyllä, haluan edelleen jatkaa virkkaamista. Minulle ei tullut kertaakaan työtä tehdessä sellainen olo, etten halua koskea lankaan ja koukkuun enää koskaan. Päin vastoin! Minulla on entistä enemmän ideoita, joita haluan päästä vielä toteuttamaan. Virkkaaminen tuntuu oikealta tavalta edetä ja kokeilla asioita. Se opettaa koko ajan lisää, kun uskaltaa vain kokeilla. Kolmiulotteisia asioita on helppo rakentaa langalla – siltä se on tuntunut. Huonon päälle on ollut yksinkertaista rakentaa parempaa uutta tai sitten vain purkaa, kun on huomannut menevänsä ei-haluamalleen raiteelle. Purkaminen ei ole vielä aiheuttanut vastenmieliseltä epäonnistumisen tunnetta, vaan se on ollut helposti hyväksyttävää. Eteenpäin on ollut aina helppo jatkaa. Jouduin matkan varrella purkamaan palasen, jonka luulin jo olevan valmis. Ei tuntunut väärältä vain napsaista lankaa poikki ja korjata kohta virkkaamalla sitä sitten takaisin päin haluamaani suuntaan.

En haluisi sanoa, että olen löytänyt oman lajini ja tyylini, koska se muuttuu ja muokkautuu jatkuvasti. Mutta en ole ainakaan jättämässä tekniikkaa.

Opin prosessin aikana myös, kuinka kirjoittaminen on tärkeää. Että kuinka asiat aukeaa ja saa paremmin nukuttua, kun työhön liittyvät ongelmat oli kirjoittanut ylös. Myös uudet ideat tai suunnat, mihin työtä voisi mahdollisesti viedä tekemisen aikana, oli hyvä kirjata ylös ihan kaiken varalta.

Muusa tai ei, jonkun kanssa oli hyvä keskustella työstä. Se, oliko hän itse taiteilija vai ei, ei ollut juurikaan väliä. Mitä kauempaa omaa alaa toinen henkilö oli, sitä parempia ideoita saattoi ilmetä, koska hän ei ollut rajoittunut taidemaailman ajatustapoihin.

Työn tekeminen hävetti aika ajoin ja paljon. Keskimäärin joka toinen päivä olin varma tekeväni hienointa työtäni ikinä. Joka toinen taas olin varma, etten vain huomaa kuinka idiootti olen, kun olen käyttänyt tällaisen sotkun tekemiseen aikaa niin paljon. Häpeä ei siis jättänyt minua rauhaan, mutta ainakin sen siirtäminen syrjään ja kaikesta huolimatta jatkaminen kannatti. Päättötyönohjaajani Paula Salmela sanoi minulle hyvin, kun puhuin hänelle fiiliksistäni, että ”Täytyy tehdä, jotta voi tietää, kannatiko tehdä. Eihän sitä muuten voi tietää.” Tämän ajatuksen varjolla olen pyrkinyt menemään eteenpäin.

Kuva 9, valokuvannut Joni Niva

LÄHTEET

Haveri, M. (2016) Pehmeä taide. Maahenki Oy

Peltola, K. (2020) Häpeän alkemia, Erillisyydestä elävään yhteyteen. Viisas Elämä

Cameron, J. (1992) Tie Luovuuteen. Like Kustannus / Kustannusosakeyhtiö Otava
2021

Poutasuo, T (2001) Tekstiilin taidetta Suomesta, Textile art in Finland. AKATIIMI Oy
Virkkauus, [Facebook-ryhmä], Facebook, <https://www.facebook.com/groups/20409742632>

Suomisanakirja.fi (2022) <https://www.suomisanakirja.fi/muusa>

Stromberg, J. (2013) Where Do Humans Really Rank on the Food Chain? Smithsonian Magazine <https://www.smithsonianmag.com/science-nature/where-do-humans-really-rank-on-the-food-chain-180948053/>

